

Mikuláš Drábík

Letos v červenci si připomeneme 350 let od bestiální popravy Mikuláše Drábíka, kněze Jednoty bratrské, vizionáře a rodinného přítele J. A. Komenského. Strážničany nejspíše překvapí, že Drábík pocházel ze Strážnice.

Mikuláš Drábík se narodil 5. prosince 1588 ve Strážnici a popraven byl 16. července 1671 v Bratislavě, tehdy v tzv. *Prešpurku*. Mikuláš se narodil do rodiny významné osobnosti strážnického veřejného života (rodina bydlela v č. p. 114, Bednářská ulice). Jeho otec Jan byl nejprve fojtem (1597), poté předním konšelem (1598) a nakonec i rychtářem města (1603). Po smrti otce se matka Kuna znovu provdala. Vzala si Pavla Tučka, který byl v roce 1620 strážnickým purkmistrem. Drábíkova rodina byla tedy velmi dobře zabezpečena a situována, Drábík měl vynikající podmínky pro studium. Studoval na vyšší a nižší škole církve Jednoty bratrské ve Strážnici (1604–1605), kde při studiu na-

vázal přátelství s J. A. Komenským, který po smrti svých rodičů bydlel ve Strážnici u své tety na tzv. *Suchém řádku*. Manželem Komenského tety byl Martin Nohál, toho času člen městské rady ve Strážnici. Oba chlapci k sobě měli tedy blízko i sociální správnost rodin. Nejspíše spolu také byli očítými svědky vypálení Strážnice v důsledku vpádu sedmihradského knížete Bočkaje (14. května 1605). Tuto scénu zobrazuje i životopisný film *Jako letní sněh* z roku 2021. Během pustšení Strážnice je zabit Komenského strýc a mladý *Učitel národů* odchází ze Strážnice do Nivnice.

Uplyne pak jedenáct let, kdy Drábík a Komenský žijí odděleně. Setkají se až na synodu Jednoty bratrské v Žeravicích, kde jsou společně vysvěceni na kněze a uvedeni do duchovenského úřadu. Období výkonu duchovenské činnosti (Drábík sloužil např. v Drahotuších a Valašském Meziříčí) je razantně přerušeno známou bitvou na Bílé hoře (8. listopadu 1620). Pobělohorské období je protkáno krutou rekatolizací obyvatelstva. Historické prameny hovoří o mučení, pronásledování, hanobení a někdy i o smrti těch, kteří se nezřekli své křesťanské víry a nepřijali římské katolictví. Mnozí raději zanechali svůj majetek *ležet ladem* a utíkali za hranice, své víry si tolik vážili. Tuto atmosféru vystihuje oblíbený popěvek: *Nevezali jsme s sebou nic, po všem veta, jen Bibli kralickou, Labyrint světa*. Stejně jako jiní, prchá i Drábík. Ukrývá se ve Fulneku, kde nalézá zázemí u Komenského. V roce 1621 je ale Fulnek dobyt a Drábík se navrácí do Strážnice. Tehdy s sebou nese rukopisy a díla Komenského a také vzácné dílo *O pohybech nebeských těles* od Koperníka.

Drábíkovi se podaří odejít do Uher, konkrétně do Lednice, kde vládne Rákoczi. Právě v tomto místě se nad Drábíkem *stahují mračna*, je obviněn z opilství a je mu zakázáno vykonávat duchovenskou činnost, žije se tehdy jako prodejce sukna. Patrně od roku 1638, kdy při cestě na Moravu slyší hlas z nebe, se v Drábíkově životě zjevují vize, jejichž původ bývá někdy vykládán pneumatologicky. V součinnosti s vizemi, které měla Poniatovská a Kotter, spatřuje Komenský naději osvobození z područí Habsburků a nastolení vlády pravdy, míru a Svatého Ducha. Zjevně i proto se Komenský rozhodne zařadit Drábíkovy vize do svých knih *Lux in tenebris* (1662) a *Lux e tenebris* (1665). V díle *Historia revelationum* (1657/1659) zmíněná vidění dokonce první interpretuje. Říká, že si uvědomil, že Drábík je člověk a ne anděl, že je hříšník jako my všichni, ale že současně je natolik zapáleným řečníkem, že jej nelze poslouchat a nebýt dojat tím, co říká. Naléhavost Drábíkových vizí ztvzuje i fakt, že přesně předpověděl úmrtí manželky Zikmunda Rákocziho, ke kterému došlo 28. října 1651.

22. dubna 1671 byl Mikuláš Drábík v Lednici zajat a odsouzen k trestu smrti. Byl označen za kacíře a zrádce. Byla zde zcela jasná politicko-náboženská motivace, obava před přípravou možného *odboje*, ke kterému přímo vyzývala jeho prorockví. U soudu byla uvedena příčina, že Drábík se dopustil urážky velebnosti Boží i zemské. Nekompromisně se tak stal ideologem vzpoury. Prorockví o své vlastní smrti se mu splnilo pouze z jedné poloviny. Opravdu zemřel ve věku 84 let, jak předpovídal, avšak nikoli na své faře v Lipníku na Moravě, ale na popravišti v tehdejší Přešpurku.

Poprava to byla bestiální a smrt potupná. Byla mu utáta hlava a současně pravá ruka, vyrván jazyk a přibit na veřejný sloup. Trup, hlava a ruka – toto vše bylo vyneseno na popraviště a spáleno. Jeho knihy a taktéž knihy Komenského byly spolu s tím vším spáleny, popel byl rozmetán v Dunaji.

Několik dní před svým uvězněním řekl svým přátelům, že svá prorockví potvrdí i krví a že neuhne. Svým avantgardním chováním před soudem, jímž opovrhoval a tropil si z celého soudního procesu žerty, dostal svým slovům.

Mikuláš Drábík je jistě tajemná a do jisté míry kontroverzní postava našich dějin. Zaslouhoval by si reediční vydání svých sebraných spisů, které by tak mohly posloužit k detailnějšímu prozkoumání jeho prorockví (a to i v kontextu komeniologických studií, jímž se věnuje například *Oddělení pro komeniologii a intelektuální dějiny raného novověku Filosofického ústavu, v. v. i., Akademie věd ČR*).

Filip Gorazd Martinek